

Санітарні правила в лісах України

ПОСТАНОВА

від 27 липня 1995 р. N 555

Київ

Про затвердження Санітарних правил
в лісах України

З метою поліпшення охорони і захисту лісів, догляду за лісом Кабінет Міністрів України
ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити Санітарні правила в лісах України, що додаються.

Прем'єр-міністр України Є. МАРЧУК

Міністр

Кабінету Міністрів України В. ПУСТОВОЙТЕНКО

Інд.22

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 27 липня 1995 р. N 555

САНІТАРНІ ПРАВИЛА В ЛІСАХ УКРАЇНИ

1. Санітарні правила в лісах - це сукупність норм здійснення санітарно-оздоровчих заходів та санітарних вимог, які встановлюються з метою охорони та захисту лісів при веденні лісового господарства, використанні лісових ресурсів та здійснення робіт, не пов'язаних з веденням лісового господарства, підприємствами, установами, організаціями та громадянами.

Санітарно-оздоровчі заходи

2. Санітарно-оздоровчі заходи є частиною комплексу профілактичних заходів, які проводяться лісокористувачами з метою збереження стійкості насаджень, запобігання розвиткові патологічних процесів у лісі, зменшення шкоди, що завдається шкідниками, хворобами, стихійними природними явищами та техногенними впливами.

3. Види, обсяги, терміни, місце та особливості проведення санітарно-оздоровчих заходів визначаються спеціалістами лісовпорядкувальних та лісопатологічних партій, спеціалізованих лісозахисних підприємств і станцій, державних органів лісового господарства, а також постійними лісокористувачами на підставі оцінки санітарного стану лісових насаджень.

4. До санітарно-оздоровчих заходів належать:

вибіркові санітарні рубки;

суцільні санітарні рубки;

ліквідація захаращеності;

запобігання виникненню та поширенню осередків шкідників і хвороб лісу;

захист заготовленої деревини від шкідників та хвороб.

5. Санітарно-оздоровчі заходи проводяться на основі відповідних планів незалежно від віку лісонасаджень у лісах усіх груп і категорій захисності.

Санітарно-оздоровчі заходи в лісах зони радіаційного забруднення плануються і проводяться на підставі спеціальних інструкцій та рекомендацій Мінлісгоспу.

Плани проведення санітарно-оздоровчих заходів складаються щорічно постійними лісокористувачами за участю спеціалістів лісозахисту на основі матеріалів лісовпорядкування, санітарних та лісопатологічних обстежень, з урахуванням специфіки, ступеня і періоду пошкодження насаджень, біології деревних порід, шкідників та збудників інфекційних хвороб (додаток N 1).

Плани санітарно-оздоровчих заходів затверджуються державними органами лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей (на територіях природно-заповідного фонду - погоджуються з органами Мінекобезпеки).

6. Насадження під санітарні рубки відводяться в рік здійснення цих рубок не пізніше ніж за три місяці (в період з квітня по жовтень - не пізніше одного місяця) до початку їх проведення:

а) у насадженнях, пошкоджених пожежею, - не пізніше ніж через місяць після завершення її

гасіння;

б) у листяних насадженнях - за наявності листя на деревах, крім ділянок лісу, пошкоджених внаслідок стихійних природних явищ та техногенних впливів;

в) у насадженнях, пошкоджених кореневою губкою, - з розрахунку проведення рубки тільки в морозний період (листопад - березень).

7. Санітарно-оздоровчі заходи проводяться позачергово в насадженнях, пошкоджених внаслідок стихійних явищ та техногенних впливів, а також в осередках хвороб і масового розмноження шкідників.

8. Відбір дерев для санітарних рубок провадиться під наглядом лісничого або його помічника.

9. Здійснення санітарно-оздоровчих заходів передбачає:

застосування найефективніших методів і технологій;

запобігання їх негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

максимально стислі терміни проведення з урахуванням стану насаджень, особливостей розвитку шкідників та наслідків стихійних природних явищ і техногенних впливів.

Вибіркові санітарні рубки

10. Вибіркові санітарні рубки здійснюються лісокористувачами шляхом вилучення з насаджень сухостійних, усихаючих, сильно ослаблених, пошкоджених шкідниками, хворобами та внаслідок стихійних природних явищ і техногенних впливів окремих дерев або

їх груп запасом 5 і більше куб. метрів з гектара за умови, що вилучення цих дерев не призведе до зменшення повноти (всіх ярусів) нижче ніж 0,5 пристигаючих, стиглих та перестійних деревостанів і нижче 0,4 - інших насаджень. З метою збереження цінних насаджень державні органи лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей можуть визначати з урахуванням породного складу, цільового призначення лісів, природних особливостей регіону інші граничні величини повноти насаджень та їх запасу.

На територіях природно-заповідного фонду таке визначення здійснюється за погодженням з органами Мінекобезпеки.

Якщо вибіркова санітарна рубка може призвести до зменшення повноти деревостанів нижче встановлених меж, призначається суцільна санітарна рубка.

11. Вибіркові санітарні рубки призначаються постійними лісокористувачами на основі матеріалів лісовпорядкування, санітарного та лісопатологічного обстеження за поданням лісничого, а на територіях природно-заповідного фонду (за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків) - за погодженням з органами Мінекобезпеки.

12. Пошкоджені, сухостійні, всихаючі, сильно ослаблені та засохлі дерева відбираються для рубки до масового заселення їх стовбуровими шкідниками або пошкодженням інфекційними хворобами.

13. Відбір для рубки дерев, пошкоджених пожежами, провадиться на підставі оцінки вогневих уражень крони, стовбура, кореневих лап і загального стану дерев. (При відборі в соснових насадженнях, що ростуть у сухих та свіжих лісорослинних умовах, у перші 1-2 роки після пожежі за найбільш достовірну ознаку життєздатності дерев береться висота нагару на стовбурах (особливо небезпечний обпал нижньої частини зони тонкої кори), а у вологих умовах - обпал кореневих лап і кореневої шийки (критичний ступінь - 3/4 периметра і більше).

Вибіркові санітарні рубки на згарищах розпочинають негайно після відведення деревостанів для рубки і закінчують: на весняних згарищах - до 1 липня, ранньолітніх - до 1 серпня, пізньолітніх - до 1 грудня поточного року.

Терміновому вирубуванню підлягають повалені дерева.

Термін розробки згарища площею 5 і більше гектарів може бути продовжений до 3 місяців державними органами лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей.

14. У насадженнях, пошкоджених вітром, до рубки призначаються дерева з поваленими чи зламаними стовбурами. Розробка розпочинається одразу і, як правило, завершується до 1 травня, у разі весняного пошкодження - до 1 липня, ранньолітнього - до 1 серпня.

15. У насадженнях, уражених снігом і ожеледицею, рубці підлягають дерева з пошкодженням стовбура та не менш як 2/3 їх крони. Рубка цих дерев здійснюється негайно після виявлення і завершується до 1 липня поточного року.

16. Дерев, заселені стовбуровими шкідниками весняної фенологічної групи, підлягають рубці у травні або на початку червня із завершенням вирубування не пізніше початку липня, літньої фенологічної підгрупи - у серпні із завершенням в осінньо-зимовий період.

Під час відбору свіжозаселених шкідниками дерев для рубки враховуються загальний стан цих дерев, кількість шкідників під корою і в деревині, особливості біології деревної породи.

Дерев, заселені стовбуровими шкідниками за місцевим типом, відбираються для рубки, якщо це не призведе до зменшення повноти більше допустимого рівня, за винятком випадків, передбачених пунктами 18 і 20 цих Правил.

Якщо кількість видів стовбурових шкідників значна, відбір пошкоджених дерев для рубки здійснюється з урахуванням біологічних особливостей найнебезпечніших шкідників.

17. Відбір дерев для рубки в осередках хвое- і листогризучих шкідників провадиться після відновлення хвої (листя).

18. У хвойних насадженнях, пошкоджених кореневою губкою, опеньком та стихійними природними явищами, а також у листяних насадженнях, уражених опеньком, рубці підлягають дерева III - VI категорій стану. За наявності в осередках кореневої гнилі, підвищеної кількості стовбурових шкідників відбір пошкоджених дерев для рубки провадиться з урахуванням термінів їх розвитку.

19. У насадженнях, пошкоджених смоляним раком - сірянкою, рубці підлягають дерева, в нижній частині крони яких рана охоплює більш як 2/3 периметра стовбура, з жовтіючою хвою та заселенням стовбуровими шкідниками.

20. У насадженнях, пошкоджених судинним мікозом, рубці підлягають дерева IV - VI категорій стану, в осередках голландської хвороби ільмових порід - дерева III категорії. Відбір для рубки провадиться, коли на деревах є листя, а вирубування - в осінньо-зимовий період.

21. В осередках некрозно-ракових хвороб ялиці, а також листяних порід відбір пошкоджених дерев для рубки провадиться у разі пошкодження ранами більш як 1/2 периметра стовбура.

22. У насадженнях хвойних і цінних листяних порід з гнилевими хворобами стовбурів вирубуванню підлягають дерева з плодовими тілами. Життєздатні дерева з дуплами (до 5-10 дерев на гектарі) можуть залишатися з метою забезпечення лісової фауни природним укриттям.

У насадженнях осики, берези і верби, пошкоджених гнилевими хворобами стовбурів, вибіркові санітарні рубки проводяться лише в лісах, що мають санітарно-гігієнічне значення.

Якщо стовбуровими гнилями уражено все насадження, воно в лісах усіх груп підлягає реконструкції.

23. Дерев з рослинами-паразитами (омелою, ялівцево-ягідником та іншими) вирубуються лише у разі їх сильного пригнічення (III - VI категорій стану) і всихання, а в лісах першої групи проводиться обрізування пошкоджених гілок.

24. Древа з механічними пошкодженнями стовбура і корневих лап підлягають рубці, якщо розмір обдирів (погризів) кори становить третину і більше периметра стовбура, а корневих лап - половину і більше їх наземної поверхні.

Суцільні санітарні рубки

25. Суцільні санітарні рубки проводяться лісокористувачами шляхом вирубання одночасно всіх дерев насадження або його частини на площі 0,1 гектара і більше, пошкоджених шкідниками, хворобами та внаслідок стихійних природних явищ і техногенних впливів до ступеня втрати цими насадженнями біологічної стійкості.

26. Суцільні санітарні рубки проводяться у разі, коли інші санітарно-оздоровчі заходи не можуть оздоровити насадження, а проведення вибіркового санітарного рубок може призвести до зменшення повноти насаджень нижче допустимого рівня (пункт 12 цих Правил).

27. Насадження, що потребують суцільної санітарної рубки, попередньо обстежуються спеціальною комісією, призначеною за рішенням органу, що видає дозвіл на проведення цієї рубки.

До складу комісії входять: лісопатолог спеціалізованої служби лісозахисту або міжрайонний інженер-лісопатолог, головний лісничий або інженер охорони і захисту лісу, а також лісничий та представник постійного лісокористувача.

Для обстеження насаджень на територіях природно-заповідного фонду (за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків) до складу комісії включається представник органу Мінекобезпеки.

Комісія визначає в натурі доцільність призначення суцільної санітарної рубки, про що складається відповідний акт.

У виняткових випадках комісія може прийняти рішення про призначення суцільної санітарної рубки з відхиленням від норми, передбаченої частиною третьою пункту 10 цих Правил.

В акті обстеження насаджень, що потребують суцільної санітарної рубки, зазначаються: група лісів, категорія захисності, причини розладнання, обґрунтування необхідності суцільної санітарної рубки та її терміновості, технологія проведення робіт; пропонуються способи та методи лісовідновлення, а також заходи щодо оздоровлення, запобігання зараженню або пошкодженню сусідніх насаджень. Акт підписується всіма членами комісії.

Акт, складений без участі лісопатолога, а на територіях природно-заповідного фонду (за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків) і без представника органу Мінекобезпеки, недійсний.

Для визначення характеристики насаджень рівномірно закладаються пробні площі прямокутної форми, на яких провадиться облік дерев за категоріями стану (додаток N 2) з кількістю не менш як 100 дерев основної породи. Якщо насадження досягає 100 гектарів

- загальна площа проб має становити не менш як 2 відсотки площі насадження, понад 100 гектарів - не менш як 1 відсоток площі насадження. Допускається закладання кругових пробних площ постійного або змінного радіуса (реласкопічних), кількість яких визначається відповідно до чинних нормативних документів для таксації лісу.

В осередках хвоє-, листогризучих шкідників облік дерев провадиться за ступенем пошкодження (всихання стовбура, гілок і коренів). Об'їдання хвої (листя) враховується окремо.

Під час здійснення обліку на пробній площі обов'язково зазначається заселеність дерев III - VI категорій стану стовбуровими шкідниками і ураженість їх хворобами.

Вітровальні та сніголомні дерева враховуються окремим рядком із зазначенням показника їх заселення стовбуровими шкідниками.

Результати обстежень на пробних площах оформляються згідно з додатком N 3.

28. Дозвіл на проведення суцільної санітарної рубки в лісах усіх груп незалежно від площі насаджень видають державні органи лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей.

На територіях природно-заповідного фонду (за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків) суцільні санітарні рубки призначаються за погодженням з органами Мінекобезпеки у разі, коли насадження повністю втрачають або втратили захисні та інші природні властивості.

29. Для одержання дозволу на проведення суцільних рубок лісокористувачі подають державним органам лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей такі документи:

акт комісії про обстеження насаджень, що потребують суцільної санітарної рубки;

зведену відомість насаджень, що потребують суцільної санітарної рубки (додаток N 4).

зведену відомість пробних площ, закладених у насадженнях, що потребують суцільної санітарної рубки (додаток N 5);

плани лісових насаджень, що потребують суцільної санітарної рубки, з нанесеною на них схемою пробних площ.

30. Органи, що видають дозвіл на проведення суцільної санітарної рубки, контролюють дотримання вимог цих Правил в частині щодо її призначення та проведення.

31. Якщо під час проведення суцільної санітарної рубки виявлено осередки шкідників та

інфекційних хвороб, лісокористувачі вживають додаткових заходів до запобігання їх поширенню та зростанню чисельності.

Ліквідація захаращеності

32. Ліквідація лісосічної та позалісосічної захаращеності здійснюється лісокористувачами шляхом прибирання поваленого сушняку (з відхиленням стовбура більш як на 30 градусів від вертикальної осі), хмизу та порубкових решток.

33. Ліквідація лісосічної захаращеності незалежно від її обсягів призначається лісокористувачем та здійснюється в процесі рубок догляду за лісом, головного користування та інших рубок.

Ліквідація позалісосічної захаращеності призначається та здійснюється лісокористувачем одночасно з іншими лісогосподарськими заходами. Як окремий захід вона здійснюється у разі, коли проведення інших лісогосподарських заходів недоцільне, а обсяг захаращеності на гектарі насадження становить у молодняках 1 і більше, а в середньовікових, пристигаючих, стиглих та перестійних деревостанах - 3 і більше куб. метрів. Ліквідація позалісосічної захаращеності здійснюється позачергово в лісах, що виконують санітарно-гігієнічні та оздоровчі функції, в захисних смугах уздовж доріг, а також у хвойних лісах усіх категорій захисності.

З урахуванням цільового призначення лісів та природних особливостей регіону державні органи лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей можуть прийняти рішення про ліквідацію захаращеності (на територіях природно-заповідного фонду, за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків, за погодженням з органами Мінекобезпеки) в менших обсягах.

34. Одночасно з ліквідацією захаращеності (якщо вона здійснюється як окремий захід) допускається прибирання вітровальних, сніголомних, сухостійних стовбурів за умови, що їх сумарний запас не перевищує 5 куб. метрів з гектара (про що в лісорубному квитку робиться відповідна відмітка).

Запобігання виникненню та поширенню осередків шкідників та хвороб лісу

35. Спеціальні роботи щодо запобігання виникненню та поширенню осередків і хвороб лісу плануються та здійснюються лісокористувачами на підставі вимог і рекомендацій Мінлісгоспу.

Захист заготовленої деревини від шкідників та хвороб

36. Якщо заготовлена і неокорована деревина (у вигляді круглих лісоматеріалів або стовбурів) залишається у місцях рубок, а також на верхніх складах, вантажних пунктах та інших територіях на відстані менш як 2 кілометри від лісових насаджень, підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані вживати заходів до запобігання заселенню деревини шкідниками і пошкодженню грибами шляхом:

суцільного (для хвойних порід) або часткового (для листяних) корування круглих лісоматеріалів і стовбурів та складання їх у штабелі відповідно до стандартів і спеціальних інструкцій;

обробки круглих лісоматеріалів біологічними чи хімічними препаратами, використання яких дозволено в лісовому господарстві.

Спосіб захисту деревини визначається лісокористувачем. Забороняється хімічна обробка деревини, призначеної для сплаву способом, що допускає контакт її з водою.

37. Заходи для запобігання заселенню деревини шкідливими комахами і пошкодженню грибами здійснюються одночасно із заготівлею деревини:

у період з 1 жовтня по 31 березня - до 1 квітня, а в гірських лісах Криму і Карпат - до 15 квітня;

у період з 1 квітня по 30 вересня - протягом 10 днів з дня її заготівлі включно.

38. Заселені шкідливими комахами лісоматеріали або стовбури негайно коруються з подальшим спалюванням кори чи обробляються відповідними інсектицидами.

Якщо лісоматеріали заселені комахами, проти яких корування і хімічна обробка малоефективні або неможливі, здійснюється термінова переробка деревини.

39. Перевезення лісоматеріалів, заселених стовбуровими шкідниками, допускається тільки після їх корування або обробки інсектицидами.

Після вивезення деревини територія складів, вантажних пунктів та інших місць її зберігання очищається від кори, трісок та інших деревних залишків.

Санітарні вимоги до проведення рубок та використання лісових ресурсів

Санітарні вимоги до проведення рубок головного користування, рубок догляду та інших рубок

40. Під час вибіркового і поступового рубок головного користування, рубок догляду за лісом насамперед здійснюється вирубування дерев III і IV категорій стану з місцевим пошкодженням і відмиранням коренів, стовбура та його частини, грубих сучків або всієї крони, заселені чи відпрацьовані стовбуровими шкідниками і уражені хворобами.

41. Під час рубок догляду в загущених культурах сосни з високою чисельністю травневого хруща та соснового підкорового клопа не допускається зменшення повноти насаджень нижче 0,7. Домішки листяних порід (до 20-30 відсотків за складом) і підлісок при цьому зберігаються.

Забороняється проведення рубок догляду лінійним методом у соснових культурах III - V класів бонітету з повнотою нижче 0,9 і міжряддями завширшки більш як 2 метри та у районах можливого виникнення осередків травневого хруща і соснового підкорового клопа.

Рубки догляду у хвойних насадженнях, пошкоджених кореневою губкою і опеньком або чутливих до них, проводяться відповідно до спеціальних інструкцій, затверджених Мінлісгоспом.

42. Очищення місць рубок від порубкових решток здійснюється відповідно до правил відпуску деревини на пні та правил рубок головного користування.

В осередках стовбурових шкідників, судинних і некрозно-ракових хвороб порубкові рештки підлягають обов'язковому спалюванню.

З метою запобігання пошкодженню цінних деревних порід лосями та іншими дикими ссавцями дозволяється залишати для підгодівлі цих тварин в осінньо-зимовий період на лісосіках порубкові рештки сосни, осики та інших кормових порід дерев (з відміткою про це в лісорубному квитку) з обов'язковим подальшим очищенням лісосік.

43. Під час розробки лісосік, а також проведення інших робіт забороняється пошкодження дерев, що не підлягають рубці, в тому числі за межами лісосік, а також складання біля дерев зрубаних стовбурів, сортиментів, порубкових решток та інших матеріалів.

44. Вивезення деревини з лісу, а також очищення лісосік від порубкових залишків здійснюється, як правило, одночасно з її заготівлею. Зберігання деревини в лісі допускається за умови додержання вимог, зазначених у пункті 36 цих Правил.

Санітарні вимоги до підсочки дерев (насаджень) та заготівлі деревних соків

45. Деревя (насадження), що передаються для підсочки та заготівлі деревних соків, попередньо обстежуються постійним лісокористувачем з метою визначення їх санітарного стану.

Не призначаються для підсочки та заготівлі деревних соків дерева (насадження) в осередках поширення шкідників та хвороб лісу, а також деревостани, пошкоджені стихійними природними явищами та техногенними впливами, в яких відсоток дерев I і II категорій стану не досягає 75.

46. До початку проведення підсочки та заготівлі деревних соків у насадженнях вирубуються всохлі та всихаючі дерева, а також ліквідується захаращеність.

Якщо у насадженнях, де ведеться підсочка або заготівля деревних соків, виявлено сухостійні та всихаючі дерева в обсягах, що перевищують природний відпад, постійним лісокористувачем створюється комісія для встановлення причин цього явища, до складу якої обов'язково включається спеціаліст служби лісозахисту. Комісія оцінює санітарний стан насадження та приймає рішення про необхідність припинення підсочки, здійснення оздоровчих заходів або проведення дострокової рубки головного користування.

Санітарні вимоги в лісах, що виконують переважно санітарно-гігієнічні та оздоровчі функції

47. У лісах, що належать до санітарно-гігієнічних та оздоровчих категорій захисності, а також в інших насадженнях, які використовуються з рекреаційною метою, постійні лісокористувачі регулюють рекреаційне навантаження шляхом організації території, а також вживають санітарно-оздоровчих та інших заходів для захисту лісу з урахуванням особливостей структури і використання цих насаджень.

48. Під час здійснення всіх видів рубок вирубуються переважно фаутні і сухостійні стовбури, залишаючи дерева з рідкісними декоративними властивостями, навіть за наявності ознак патології, які не ослаблюють їх життєздатності та не створюють загрози зовнішньому середовищу.

49. На територіях природно-заповідного фонду, в лісах населених пунктів та зелених зон, в особливо цінних лісових масивах, поряд з виконанням вимог цих Правил може проводитись індивідуальний захист дерев: лікування ран, зрізання окремих усохлих і пошкоджених гілок, вилучення плодкових тіл грибів, пломбування дупел тощо.

Державний контроль за дотриманням санітарних правил у лісах і відповідальність за їх порушення

50. Державний контроль за дотриманням цих Правил здійснюється Мінлісгоспом і Мінекобезпеки та їх органами на місцях у межах їх компетенції.

51. Постійні лісокористувачі щорічно подають державним органам лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей, а також спеціалізованим лісозахисним підприємствам і станціям санітарні огляди, в яких відображають санітарний стан лісів і деревини, що зберігається в них, виконання заходів щодо поліпшення санітарного стану лісів, зазначають основні порушення цих Правил, заходи щодо запобігання чи ліквідації їх наслідків.

Державні органи лісового господарства Автономної Республіки Крим та областей узагальнені санітарні огляди разом з річним звітом надсилають Мінлісгоспу.

52. За вчинені підприємствами, організаціями, установами та громадянами порушення цих Правил встановлюються такі розміри стягнень:

за проведення суцільної санітарної рубки насаджень без попереднього обстеження їх спеціальною комісією або з обстеженням, але без лісопатолога спеціалізованої служби лісозахисту (міжрайонного інженера лісопатолога), а на територіях природно-заповідного фонду (за винятком заказників та господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків) і без представника органу Мінекобезпеки - десятикратна таксова вартість зрубаної деревини;

за невивезення з лісосіки деревини в установлений термін або залишення її в місцях рубок, на верхніх складах, вантажних пунктах та інших територіях на відстані менш як 2 кілометри від

лісових насаджень (за винятком деревини, зрубаної під час лісовпорядкування, проведення наукових досліджень, інших вишукувальних робіт), якщо залишена деревина не захищена від шкідників та хвороб, - двократна таксова вартість цієї деревини;

за несвоєчасне очищення або з порушенням вимог лісового законодавства місць рубок від порубкових залишків, захаращення просік, доріг, смуг, завширшки 30 метрів, що прилягають до лісосік, - за кожний гектар неочищеної або захаращеної території - половина таксової вартості деревини, зрубаної з одного гектара лісосіки (сплата суми стягнення не звільняє лісозаготівельника від проведення очищення місць рубок у визначені терміни);

за порушення термінів проведення санітарних рубок - трикратна таксова вартість деревини, що підлягає вирубуванню;

за несвоєчасне виявлення лісокористувачем осередків шкідників із загрозою об'їдання 25 і більше відсотків листя, хвої: у листяних насадженнях - таксова вартість, а у хвойних - двократна таксова вартість деревини втраченого у зв'язку з цим приросту насаджень (додаток N 6).

Додаток N 1

до Санітарних правил в лісах України

ЗАТВЕРДЖУЮ

(керівник державного органу лісового
господарства)

План проведення санітарно-оздоровчих заходів у лісах

(найменування підприємства, установи, організації, прізвище
лісокористувача)

(область, Автономна Республіка Крим)

Ліс-	Но-	Но-	Площа	Причина	Коротка таксаційна харак-	теристика				
ницт	мер	мер	виділу	при-	теристика					
во	квар-	виді	гек-	значен-	склад	від,	пов-	боні-	се-	
	талу	лу	тарів	ня за-	насад	роки	нота	тет	ред	
				ходів	ження				ня	
									ви-	
									со-	
									та,	
									мет-	
									рів	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Продовження таблиці

	Запас	Кате-	Пла-	Запас деревини,	Наявність рос-
	дерево-	горія	нові	що підлягає виру -	лин та тварин,
	стану,	захис-	сані-	буванню, куб.метрів	занесених
	серед-	куб.	ності	тарно-	до Червоної
	ній діа-	метрів	оздо-	на	усього
	метр,		ровчі	гек-	у тому
	санти-		захо-	тарі	у книги
	метри		лік-		

метрів				ди				від-							
								ний							
-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----															
11		12		13		14		15		16		17		18	

( ) Керівник підприємства, установи, (підпис)
 організації

Додаток N 2
 до Санітарних правил в лісах України

ШКАЛА КАТЕГОРІЙ СТАНУ ДЕРЕВ

Категорія		Ознаки стану дерев
стану дерев		-----
		хвойних листяних

I - без крона густа, хвоя (листя) зелена, срібляста;
 ознак приріст поточного року нормального розміру для
 ослаблення даної породи, віку, сезону і умов місцезростання:

стовбури і кореневі лапи не мають зовнішніх ознак пошкодження

II - ослаблені	крона ажурна, хвоя зелена, світлозелена або обпечена не більш як на 1/3; приріст зменшений не більш як на 1/2, всихання окремих гілок, пошкодження окремих корневих лап, місцеве пошкодження стовбура	крона ажурна, листя рано опадає; приріст зменшений до 1/2, всихання окремих гілок, місцеве пошкодження стовбура і корневих лап, поодинокі водяні пагони
III - дуже ослаблені	крона дуже ажурна, хвоя блідозелена або матова чи обпечена більш як на 1/3; приріст дуже слабкий, всихання до 2/3 крони, пошкодження корневих лап або стовбура до 2/3 периметра, спроба заселення або місцеве заселення стовбурових шкідників, плодові тіла та інші ознаки діяльності дереворуйнівних грибів на стовбурі та корневих	крона дуже ажурна, листя дуже дрібне, світле, рано жовтіє і опадає; приріст дуже слабкий або зовсім немає, всихає 2/3 крони, пошкодження стовбура і корневих лап на 2/3 їх периметра; соковиділення на стовбурах і скелетних гілках, прояви заселення стовбуровими шкідниками, численні водяні пагони; плодові тіла або інші ознаки

	лапах	діяльності дерево-руйнівних грибів на стовбурах
IV -	крона дуже ажурна, хвоя всихаючі жовтувата або жовтозелена, осипається; приріст дуже слабкий або зовсім немає, всихання більш як 2/3 гілок, пошкодження стовбура і кореневих лап більш як 2/3 периметра, ознаки заселення стовбуровими шкідниками	всохло або всихає більш як 2/3 крони; пошкодження більш як 2/3 периметра стовбура і кореневих лап, ознаки заселення стовбуровими шкідниками, всихаючі водяні пагони
V -	свіжий хвоя сіра, жовта або сухостій червоно-бура, частково осипається, часткове опадання кори, заселені або відпрацьовані стовбуровими шкідниками	листя всохле, зів'яле або відсутнє, часткове опадання кори, заселені або відпрацьовані стовбуровими шкідниками
VI -	старий жива хвоя (листя) сухостій осипаються частково або зовсім, під корою грибниця дереворуйнівних грибів	відсутня, кора і маленькі гілочки

Примітка. У разі потреби ведення докладнішого обліку дерев за їх станом в окремих осередках шкідників і хвороб допускається виділення додаткових категорій стану дерев у межах існуючих.

Додаток N 3

до Санітарних правил в лісах України

Картка пробної площі N _____ Прив'язка пробної площі

_____ (область, Автономна
Республіка Крим)

_____ (найменування
підприємства, установи, організації, прізвище лісокористувача)

лісництво _____ квартал ____ виділ _____ тип _____ розмір
пробної площі _____

Таксаційна характеристика насаджень

склад ____ вік ____ бонітет _____ діаметр _____ висота
_____ повнота _____ тип лісу _____ рельєф _____
експозиція _____ ґрунт _____ підріст _____
підлісок _____

Лісопатологічна характеристика

Причини ослаблення або всихання

Ступінь пошкодження, враження: поодинокі, слабке, середнє,
сильне (необхідне підкреслити)

Вид розподілу пошкоджених дерев: поодинокий, груповий,

куртинний (необхідне підкреслити)

Захарашеність, куб. метрів на гектарі _____ у тому числі
ліквідна _____

Виконавець _____
(посада, підпис)

" " _____ 199 р.

Продовження додатка N 3

(зворотний бік)

Порода | Ступінь | Категорія | Пошкоджено | Відпрацьовано |
товщини,	стану	стовбуровими	стовбуровими
санти-		шкідниками,	шкідниками,
метрів		вид	вид

Продовження таблиці

Пошкоджено | Інші | Заходи, що |
хворобами, | пошкодження | проектується |

ВИД | ВИД | |

| | | |

Додаток N 4
до Санітарних правил в лісах України

Зведена відомість насаджень, що потребують суцільної
санітарної рубки

_____
(найменування підприємства, установи, організації, прізвище
лісокористувача)

_____ (область,
Автономна Республіка Крим)

Лісни-	Номер	Номер	Площа	Коротка таксаційна характеристика
цтво	квар-	виділу	виділу,	-----
	талу		гек-	склад вік, пов-
			тарів	насад- роки нота тет ня ви-
				ження сота,
				метрів

-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |

Продовження таблиці

Запас деревостану, куб.метрів				Тип лісо-	Забез- печення	Причини ослаб- лення	
серед- ній діа- метр, санти- метрів	на гек-	усього числі ліквід	у тому числі ліквід	рос- лин- них	понов- лення	дерево- стану	
10	11	12	13	14	15	16	

Усього

Керівник підприємства, _____ ( )

установи, організації (підпис)

Інженер-лісопатолог (спеціаліст лісозахисту) _____ ( )

(підпис)

Примітка. У графі 15 зазначаються конкретні обсяги робіт за їх видами.

Додаток N 5

до Санітарних правил в лісах України

Зведена відомість пробних площ, закладених у
насадженнях, що потребують суцільної санітарної рубки

(найменування підприємства, установи, організації, прізвище
лісокористувача)

(область, Автономна Республіка Крим)

Лісни-	Номер	Номер	Номер	Кіль-	При-
цтво	проб-	квар-	виділу	кість	чини
	ної	талу		дерев	послаб-
	площі			на	лення
				проб-	дере-
				ній	воста-
				площі	ну
1	2	3	4	5	6

Продовження таблиці

Розподіл дерев за категоріями стану | Підля- | Перева- |
| гає | жаючі |
| рубці, | шкід- |
(відсотків до загальної кількості на пробній | відсот- | ники, |

	площі)						ки	хво-	
-----	-----							роби,	
порода	I	II	III	IV	V	VI		вид	
-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----									
	7	8	9	10	11	12	13	14	15
-----	-----								

Керівник підприємства,

установи, організації (підпис) / /

Інженер-лісопатолог (спеціаліст лісозахисту)

(підпис) / /

Додаток N 6

до Санітарних правил в лісах України

ПОРЯДОК

визначення таксової вартості середнього періодичного
приросту насаджень, втраченого внаслідок об'їдання
їх шкідливими комахами

1. Таксова вартість середнього періодичного приросту насадження визначається залежно від його обсягу та середньої таксової вартості 1 куб. метра деревини в конкретному підприємстві, що веде лісове господарство:

$$T_v = M_v \times C_t,$$

де T_v - вартість втраченого приросту;

Мв - обсяг втраченого середнього періодичного приросту;

Ст - середня таксова вартість 1 куб. метра деревини

2. Обсяг втраченого середнього періодичного (щорічного) приросту насаджень визначається за формулою:

$$Мв = Мв1 \times П \times К,$$

де Мв1 - середній періодичний приріст насадження на гектарі

(поточна зміна запасу) за матеріалами лісовпорядкування;

П - площа об'їдання в насажденні, гектарів;

К - кількість втрачених середніх періодичних приростів

3. Кількість середніх періодичних приростів (К), що втрачаються насадженнями за період ослаблення, у разі різного ступеня пошкодження.

Ступінь	Кількість втрачених середніх періодичних приростів		
пошкодження	-----		
насаджень,	сосна, інші	дуб, інші листяні породи	
відсотків	хвойні породи	-----	
		до 50 років	51 рік і більше

до 25	0,5	-	-
25-50	3	0,3	0,4
50,1-75	4	0,6	0,4

75,1-100

6

1,5

1,2